

Uzaktan Eğitim Sürecinde Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Değerlendirmeleri *

Evaluations of Music Teacher Candidates on Teaching Practice Courses in the Distance Education Process

Deniz Beste ÇEVİK KILIÇ¹, Elif GÜVEN²

¹Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, beste@balikesir.edu.tr

²Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, eguven@balikesir.edu.tr

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/ Research Article

Makalenin Geliş Tarihi: 24.03.2022

Yayına Kabul Tarihi: 07.08.2022

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adaylarının Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim ile gerçekleştirilen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin değerlendirmelerini belirlemektir. Araştırma grubunu, bir devlet üniversitesinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 4. sınıfta öğrenim gören toplam 10 öğrenci (7 kadın, 3 erkek) oluşturmaktadır. Nitel araştırma özelliği taşıyan bu çalışmada öğretmen adayları ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında öğretmen adaylarından öncelikle bu süreci genel olarak değerlendirmeleri istenmiştir. Daha sonra öğrenci katılımı, derslerin işleniş ve gelecekteki meslek yaşantılarına katkılarının neler olduğu sorulmuştur. Son olarak ise bu süreçte yaşanan sorunların ve çözüm önerilerinin neler olduğu sorulmuştur. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının bu süreçte gerçek sınıf ortamını yaşayamamak, öğrencilerle yüz yüze iletişim kuramamak, sınıf yönetimi ve disiplini konularını deneyimleyememek gibi olumsuzluklar yaşadıkları anlaşılmıştır. Yanı sıra, uzaktan eğitim sürecinin; öğretmen açısından deneyimleyebildikleri, farklı dijital araçlar ve içerikler geliştirerek ileriki meslek yaşantılarında hem yüz yüze hem de çevrim içi derslerde kullanabilecekleri tecrübelerine sahip oldukları bir süreç olduğu da belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan eğitim, Öğretmenlik uygulaması, Müzik öğretmeni adayı

***Alıntılama:** Çevik Kılıç, D. B. ve Güven, E. (2022). Uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin değerlendirmeleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(3), 2829-2864.

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the pre-service music teachers' evaluation of the teaching practicum lesson led as distance education during the Covid-19 pandemic. The research group involved 10 students (7 women and 3 men) in total, who studied in the 4th grade in the Music Education Program of a state university. In this qualitative research, pre-service teachers were interviewed with semi-structured questions. During the interviews, participants were initially asked to evaluate the process in general. Next, they were asked to respond to questions regarding student participation, lesson structure, and the lesson's contribution to their future professional life. Finally, the participants were asked to address the problems experienced in the process and possible solutions for these problems. As a result of the research, it was found that the pre-service teachers experienced shortcomings such as the inability to participate in a real classroom environment, the lack of face-to-face communication with the students, and not being able to experience classroom management and discipline aspects. And also, it was determined that the process offered beneficial experiences for the pre-service teachers in a way that they could experience the distance education from the teacher's perspective and develop various digital tools and content that they might use in both face-to-face and online lessons during their future professional life.

Keywords: Distance education, Teaching practice, Music teacher candidate

GİRİŞ

Günümüzde hızla gelişen teknoloji ve değişen yaşam koşulları pek çok alanda olduğu gibi eğitim öğretim alanında da hem eğitimcileri hem de öğrencileri değişikliklere ve gelişmelere ayak uydurmaya zorunlu hâle getirmektedir. Endüstri çağından bütünüyle dijital çağa geçişin gerçekleşmekte olduğu bu süreçte eğitim öğretim kurumlarının bu değişime nasıl uyum sağlayacağı konusu önem kazanmaktadır (Taşkıran, 2017). Uzaktan eğitim, hem insanların dijital yaşama dair alışkanlıklarına uyum sağlayan hem de çağın getirdiği birtakım zorluklara karşı kolaylık sağlayan bir uygulama olarak son yıllarda artan bir şekilde kullanılmaktadır. Kökeni 1700'lü yıllara uzanan uzaktan eğitim uygulamaları ilk olarak mektuplar aracılığı ile başlamış ve bunu radyo, televizyon, CD-Rom ve interaktif videolar izlemiştir. İnternetin kullanımı ise uzaktan eğitim uygulamalarına hızla yükselen bir ivme kazandırmıştır (Kırık, 2014). Bu sayede, öğrenci ve öğretmenin aynı zaman diliminde etkileşime girme ve geri bildirim alma olanağı doğmuştur.

Uzaktan eğitimin nitelikli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için öncelikle hem öğrenci hem de eğitimci açısından gerekli altyapı (erişim hızı, teknolojik yazılım ve donanım vs.) sağlanmalıdır. İkinci olarak derste kullanılacak içerik; müfredat, yazılı, görsel ve işitsel kaynaklar uzaktan eğitimin felsefesine uygun olarak sunulmalıdır. Ayrıca öğretici, uzaktan eğitim yöntemlerini iyi bilmeli ve verimli olarak kullanabilmelidir (Düzgün ve Sulak, 2020). Son olarak ise öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve hazır bulunuşluk düzeyleri önem taşımaktadır.

2020 yılının Mart ayında, tüm dünyayı etkisi altına alan ve insanların yaşantısını her alanda etkileyen koronavirüs pandemisi nedeniyle eğitim alanında hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin fiziki olarak bir arada bulunması sağlık açısından imkânsız bir hâle gelmiştir. Ancak, diğer sektörlerde olduğu gibi eğitim faaliyetlerinin de uzun süreli olarak tamamen durdurulması mümkün değildir. Bu nedenle bu süreçte uzaktan eğitim, bir zorunluluk olarak çok kısa bir süre içerisinde milyonlarca öğretmen ve öğrencinin tek seçeneği hâline gelmiştir. Dolayısıyla uzaktan eğitimin nitelikli bir şekilde sürdürülmesi için gereken altyapı tamamlanmadan, öğrenci ve öğreticilerin çoğunluğunun bu sistem ile ilgili bilgi, deneyim ve hazırlıkları bulunmadığı hâlde süreç yürütülmeye çalışılmıştır. Okullar, bu süreçte pandemiden en fazla etkilenen kamusal alanlardan biri olmuştur (Güven ve Uçar, 2021). Ancak, eğitimin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve uzun süreli araların eğitimde olumlu sonuçlar getirmeyeceği düşüncesiyle Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) hızlı bir şekilde uzaktan eğitim sistemini uygulamaya geçirmiştir. “Eğitim Bilişim Ağı” (EBA) canlı ders platformu ile öğrenciler, bilgisayar üzerinden görüntülü ve sesli olarak öğretmenleri ile sanal ortamda derslere katılma imkânı bulmuşlardır (İnal, Sakarya ve Zahal, 2021). Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ise üniversitelerde ara verilen eğitim sürecinin 23 Mart 2020 tarihinden itibaren uzaktan eğitim yoluyla sürdürüleceğini ilan etmiştir. YÖK’ün bu kararı ile üniversiteler altyapıları doğrultusunda dersleri senkron (eş zamanlı), asenkron (eş zamanlı olmayan) veya hem senkron hem de asenkron olarak sürdürmüşlerdir (Durak, Çankaya ve İzmirli, 2020).

Eğitimin tüm kademelerinde sürdürülen uzaktan eğitim uygulamaları teorik ya da uygulamalı olsun pek çok alanda olumlu ve olumsuz yönleri ile değerlendirilmiş ve değerlendirilmeye de devam etmektedir. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmalarda, bu süreçte en sık yaşanan zorlukların internete erişim, derslere yönelik motivasyon ve odaklanma sorunları, öğretmenler ve diğer öğrencilerle yaşanan iletişim sorunları, ölçme ve değerlendirmeye yönelik sorunlar, teknolojinin fazla kullanımından kaynaklanan sağlık sorunları; yeterli olmayan ders materyalleri ve eğitmenlerin hazırlıklı olmaması olarak belirtilmiştir. Olumlu yönleri ise ev rahatlığında olması; bazı masraflardan, zamandan ve mekândan tasarruf sağlanması; derslerin kayıt edilmesi; salgın döneminde eğitim fırsatı sunması; eğitim görürken aynı zamanda çalışmaya fırsat vermesi; öğrencilerin teknolojiyi kullanma becerilerinin gelişmesi şeklinde yer almaktadır (Akıncı ve Tunç, 2021; Altınok, 2021; Çolak ve Efeoğlu, 2021; Düzgün ve Sulak, 2020; Güven ve Uçar, 2021; Hacıömeroğlu ve Elmalı-Erdem, 2021; Kırtak Ad, 2020; Küçük, 2020; Öztürk, Kırcı ve Turan, 2021; Seyhan, 2021; Türküresin, 2020; Uysal ve Karagöz, 2021; Yılmaz, Sakarya, Gayretli ve Zahal, 2021; Yurdakal ve Susar Kırmızı, 2021). Sosyal hayatın kısıtlanması ise bazı öğrenciler tarafından olumsuz bir durum olarak görülürken, ders çalışma ve kitap okumaya daha fazla zaman ayrılabilmesi nedeniyle olumlu olarak da değerlendirilmiştir (Seyhan, 2021). Öğrenci görüşlerine göre, teorik derslerde çok fazla sorun yaşanmasa da uygulamalı derslerin yürütülmesinde zorluklar bulunmaktadır (Çolak ve Efeoğlu, 2021). Ayrıca, öğretmen adaylarının uzaktan eğitimi verimli bulmadıkları (Karakuş ve Karacaloğlu, 2021); uzaktan eğitime yönelik algılarının (Öztürk ve diğerleri, 2021) ve tutumlarının (Hacıömeroğlu ve Elmalı-Erdem, 2021) olumsuz yönde olduğu ancak uzaktan eğitimin öğretici olduğu (Düzgün ve Sulak, 2020) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tüm bu uygulamalar içerisinde, Eğitim Fakülteleri programlarında yer alan öğretmenlik uygulaması derslerinin uzaktan eğitim ile yürütülmesi hem ilk ve ortaöğretim hem de yükseköğretim kurumlarının dâhil olduğu bir süreç olmuştur. Bu tür zorunlu durumlarda yürütülmek zorunda kalınan eğitimin ve öğretimin niteliğinin belirleyicisi olan öğretmenlerin yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Sistemin uygulayıcısı olan

öğretmenlerin öğretmenlik uygulamalarındaki pratikleri ileriki mesleki yaşantılarını yakından etkilemektedir (Bayındır, 2021).

Öğretmenlik uygulamalarının verimli ve amacına uygun şekilde yürütülmesi, öğretmen yetiştirmenin en önemli unsurlarındandır. Öğretmenlik uygulaması dersinin verimli bir şekilde yürütülmesi, öğretmen adaylarına kuramı uygulamaya aktaracak beceri ve tutumları kazandıracak; aynı zamanda meslek yaşamlarının ilk yıllarında teorik ve pratik arasında bocalamasının önüne geçmesini sağlayacaktır (Çelikkaya, 2011; Denizhan, 2021).

Pandemi döneminden önce yapılan çalışmalarda öğretmenlik uygulaması derslerinde yaşanan sorunlar; tarafların sorumluluklarını yerine getirmemesi, okul araç-gereçlerinin ve koşullarının yetersizliği, uygulama öğretmenlerinin yeterince rehberlik etmemesi, öğretim elemanının öğrencinin gelişimini takip etmemesi, zamanın yetersizliği, materyal eksikliği ve uygulama okuluna ulaşımın zorluğu olarak belirtilmektedir (Aslan ve Sağlam, 2018; Aydın ve Akgün, 2014; Canbolat, 2014; Cengiz, 2021; Demir ve Çamlı, 2011; Tanşu ve Bektaş, 2020; Tokinan, 2013; Tonga ve Erden, 2021; Varış, 2011; Yıldırım-Yakar, Uzun ve Tekerek, 2021). Ayrıca, öğrencilerin son yılları olması ve KPSS sınavına hazırlık sürecinde olmaları nedeniyle de öğretmenlik uygulamasından alınan verimin düşük olduğu çeşitli çalışmaların sonuçları arasındadır (Aslan ve Sağlam, 2018; Çelikkaya, 2011).

Pandemi döneminde yapılan konuyla ilgili çalışmalarda ise; farklı sorunların yanı sıra tüm paydaşların hazırlıklı olmaları gereken bazı noktalar ön plana çıkmıştır. Çolak ve Efeoğlu (2021), uzaktan eğitimin sunduğu kolaylıklar yanında, birtakım zorlukları da içerdiğini belirtmişlerdir. Bu zorlukların başında, öğrenenler arasındaki etkileşimin kısıtlanması, ders sırasında çocukların tepkilerini görememiş olmaları ve bunun da öğretmen adaylarının motivasyonlarını düşürdüğü, sınıf yönetimi konusunda deneyim kazanamamaları bulunmaktadır. Güven ve Uçar (2021), öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda; öğretmenlik uygulamalarının uzaktan sürdürülmesinin tecrübe açısından eksiklik yaratacağını ve bu uygulamaların verimsiz olduğunu belirtmişlerdir. Onbaşlı ve Şeker (2021), sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini aldıkları çalışmalarında

öğrencilerin iletişim sorunları yaşadıklarını, öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusunda sıkıntı yaşadıklarını, tamamen soyut materyallerle çalışmanın zorlukları gibi nedenlerle bu deneyimlerinin eksik kaldığını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, öğretmen adayları uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri staj uygulamaları sayesinde teknoloji kullanım becerilerinin geliştiğini ve Web 2.0 araçları gibi uygulamaları derslerinde daha fazla kullanmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Bayındır (2021) da çalışmasında, sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine yer vermiş ve en çok teknik imkânsızlıklar ve teknolojik okuryazarlıkta yaşanan eksikliklerin sorun olarak görüldüğünü ortaya koymuştur. Eti ve Karaduman (2020) farklı branşlarda öğretmen adayları ile yürüttükleri çalışmalarında, uzaktan eğitim ile gerçekleşen öğretmenlik uygulamaları sonucunda öğretmen adaylarının kendilerini mesleki açıdan yetersiz hissettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Altan (2021) öğretmen adaylarının en fazla karşılaştıkları sorunların teknik aksaklıklar ve sınıf yönetimi olduğunu belirlemiştir. Buna rağmen, uzaktan eğitim sürecinde uygulayıcı olarak deneyim kazanmak, dijital yeterlik ve beceriler açısından gelişim sağlayabilmek, dijital materyal hazırlamada deneyim edinmek ve öğrencilerle etkileşimde bulunmak bu süreçte katıldıkları öğretmenlik uygulamasının kazançları arasında belirtilmiştir. Akmeşe ve Kayhan (2021), salgın sürecinde öğretmenlik uygulamalarının iyi bir ekip çalışması sonucunda, sistematik ve planlı izleme değerlendirme sayesinde etkili bir şekilde gerçekleşebileceğini belirtmişlerdir. Yaşanan tüm olumsuzluklara karşın gerçekleştirilen bu uygulamaların öğretmen adaylarına tecrübe kazandırdığı belirlenmiştir (Bay, Şeker ve Alisinanoğlu, 2020; Tanşu ve Baktaş, 2020).

Pandemi süreci ile birlikte, tüm eğitim kademelerinde olduğu gibi müzik derslerinin çevrim içi olarak yürütülmesi hem öğrencileri hem de müzik öğretmenlerini yepyeni bir deneyim ile karşı karşıya bırakmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda, pandemi döneminde müzik eğitiminin uzaktan sürdürülmesine yönelik çalışmalarda uzaktan eğitimde karşılaşılan sorunlara ek olarak gerek çalgı eğitimi gerekse diğer müzik alanlarına bağlı derslerde, özellikle ses ve görüntü sorunlarının öne çıktığı görülmektedir. Piyano derslerinde ortaya çıkan senkronizasyon sorunları (Ömür ve

Sonsel, 2021), beraber çalma-söyleme konusunda ortaya çıkan engeller (Bolat ve Akıncı, 2020; Gün, 2021; Küçük, 2020), psiko-motor becerilerin gözlemlenmesinde yaşanan sorunlar (Sarıkaya, 2021), müzik eğitimcilerinin dijital becerilerinin sınırlı olması (Calderon-Garrido ve Gustems-Carnicer, 2021) gibi sorunlar yaşandığı ortaya konmuştur. Derslerini EBA platformu üzerinden yürüten müzik öğretmenleri ise uzaktan eğitime adaptasyon sürecinde bazı sıkıntılar yaşadıklarını ve öğrencilerin internete ulaşım ya da motivasyon sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir (Gül, 2021; İnal ve diğerleri, 2021). Çevrim içi öğrenmenin ana sorunlarından biri öğretmenin fiziksel olarak ortamda bulunmamasıdır. Bu durum öğrencilerin davranışlarını, nota okuma ve çalma becerilerini, derse katılımlarını ve motivasyonlarını etkileyebilir (Daugvilaite, 2021). Biasutti, Philippe ve Schiavio (2021)'nin konservatuvar düzeyinde müzik öğretmenleri ile yürüttükleri çalışmalarında katılımcılar, pandemi döneminde çevrim içi öğretimin etkinlik planlama, materyal hazırlama gibi unsurlar nedeniyle öğretmenler açısından çok zaman alıcı olduğunu ve tatmin edici bir iş-yaşam dengesini kaybetmenin stresli olduğunu belirtmişlerdir. Müzik eğitimi sürecinde öğretilen konuların doğası hem teorik bilginin hem de uygulamalı becerilerin aktarılmasını gerektirmektedir. Müzik eğitiminde uzaktan eğitim, diğer alanlardakine ek olarak ses kalitesi, ya da sesin karşılıklı olarak iletilmesine yönelik gecikmeler gibi bazı teknik sıkıntıları da içermektedir (Biasutti ve diğerleri, 2021).

Diğer alanlarda olduğu gibi müzik öğretmenliği eğitiminde de öğretmenlik uygulamaları geleceğin nitelikli müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesinde büyük önem taşımaktadır. 2006 yılında uygulanmaya başlanan müzik öğretmenliği lisans programında uygulama dersleri 7. yarıyılıda "Okul Deneyimi" ve 8. yarıyılıda "Öğretmenlik Uygulaması" derslerinden oluşmaktadır. 2021 yılında, öğretmenlik uygulamasını uzaktan eğitim sürecinde tamamlayarak Müzik Eğitimi Anabilim Dallarından mezun olan müzik öğretmenleri, uygulama derslerini bu program doğrultusunda yürütmüşlerdir. 2018 yılında yürürlüğe giren yeni müzik öğretmenliği lisans programında ise öğretmenlik uygulaması dersi, dördüncü sınıfta güz ve bahar olmak üzere toplam iki dönemlik bir ders olarak belirlenmiştir. Müzik Eğitimi Anabilim

Dallarında eğitim gören 4. sınıf öğrencileri, eğitimlerinin son yılında uzaktan eğitimi hem öğrenci hem de öğretmen olarak deneyimlemek durumunda kalmışlardır. Bu nedenle, bu öğrencilerin yaşanan sürece ilişkin görüşlerinin alınması önemli görülmektedir. Bu bağlamda, bu araştırma, “Müzik öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin değerlendirmeleri nasıldır?” sorusuna cevap aramak amacıyla yapılmıştır.

Çalışmanın alt problemleri şu şekildedir:

1. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması dersinin genel olarak değerlendirme sonucu nasıldır?
2. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması dersine yönelik öğrenci katılımına ilişkin değerlendirme sonucu nasıldır?
3. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması dersinin işleniş yönünden değerlendirme sonucu nasıldır?
4. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması dersinin mesleki açıdan katkılarına ilişkin değerlendirme sonucu nasıldır?
5. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sıkıntılar nelerdir?

Araştırma, 2020-2021 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinin müzik eğitimi anabilim dalında 4. sınıf öğrencisi olan ve öğretmenlik uygulaması dersini uzaktan eğitim ile gerçekleştirmiş olan öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışma, müzik öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin değerlendirmelerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, durum tespitine yönelik nitel araştırma modeline uygun olarak desenlenmiştir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin

kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Glesne (2013)'e göre nitel araştırma, bireylerin tecrübelerini nasıl yorumlayabildikleri ile nasıl anlam yüklediklerinin ortaya çıkarılması bakımından önem taşımaktadır. Başka bir tanımda nitel araştırma, sosyal bir sorun olarak değerlendirilen bir durumda kişilerin amaçlarını keşfetmek amaçlı süreci kapsamaktadır (Creswell, 2007).

Çalışma Grubu

Araştırma grubunu, bir devlet üniversitesinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 4. sınıfta öğrenim gören toplam 10 öğrenci (7 kadın, 3 erkek) oluşturmaktadır. Çalışma grubunun oluşturulmasında amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleminin temel anlayışı, belirlenen ölçütlere uygun durumların araştırmaya dâhil edilebilmesidir (Merriam, 2013). Çalışmadaki ölçüt, öğrencilerin “Öğretmenlik Uygulaması” derslerini almış veya derse devam ediyor olmasını kapsamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Görüşmeler, bireylerin sahip oldukları duyguları ile düşüncelerini kendi cümlelerine dökerek ifade edebilmelerine olanak sağlamaktadır (Patton, 2014). Görüşme, sosyal bilimlerde en sık kullanılan araştırma yöntemlerinden birisidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışmada katılımcıların görüşlerini alabilmek amacı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun geliştirilmesi aşamasında, soruların kolaylıkla anlaşılabilir olmasına, açık uçlu ve yönlendirmeden uzak olmasına önem verilmiştir (Merriam, 2013). Açık uçlu sorular, verilerin analizinde sorun yaratabilse de, katılımcılara gerçek düşüncelerini ifade etme fırsatı sunmaktadır. Araştırmadaki veriler, çevrim içi olarak dağıtılan form ile toplanmıştır.

Araştırmadaki verileri toplamak amacı ile araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, 5 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Formun hazırlanması aşamasında, literatür taraması yapıldıktan sonra soru havuzu

oluşturulmuştur. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu, alanlarında görev yapan 2 uzmana sunularak, görüşme formlarında yer alan sorulara ilişkin görüşleri alınmıştır. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda, sorular üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Çalışmadan veriler toplanmadan önce, üç müzik öğretmeni adayı ile pilot uygulama gerçekleştirilerek görüşme soruların anlaşılır ve açık olması ile soruların işlerliği bakımından gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi yapılarak görüşme formunun nihai biçimi oluşturulmuştur. Yapılan bu işlem, görüşme formlarının iç geçerliklerinin sağlanması amacıyla taşımaktadır.

İç geçerlilik; veri toplama süreci, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarında araştırmacının tutarlı olması ile ilgilidir. Geçerliliğin sağlanmasında ise, elde edilen verilerin sonuçlarına göre meslektaşlarla ve katılımcı teyitleri ile ilgili çeşitli yöntemlerin de kullanılması önem taşımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Dolayısı ile yarı yapılandırılmış görüşme formlarındaki soruların, geçerlik açısından gerekli ölçütlere sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için, Miles ve Huberman'ın (1994) geliştirdiği güvenilirlik hesaplama formülü kullanılarak yapılan analiz sonucunun %88 çıkması çalışmanın güvenilir olduğunu belirlemektedir. Analiz sonucunda, kodlayıcılar arasındaki uyum yüzdesinin %70 veya daha üstü olması gerekmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

Verilerin Analizi

Betimsel amaçlı ve nitel araştırma özelliği taşıyan bu çalışmada, açık uçlu sorularla elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, elde edilen nitel veriler içinde tekrarlayan konu, sorun ve kavramların belirlenmesi ve yorumlanmasıdır (Denzin ve Lincoln, 1998). İçerik analizi; kavramlara ve verilerin içerisindeki gerçeklere ulaşılması amacıyla yapılmaktadır (Creswell, 2007). İçerik analizi, görüşme verilerinin anlamlandırılarak kategorilerin oluşmasına yardımcı olmaktadır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). İçerik analizi sonucunda elde edilen verilerin analizi aşamasında frekans ve yüzdeler kullanılmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). İçerik analizinde dört aşama vardır. Bu aşamalar şunlardır:

- Verilerin kodlanması,
- Temaların belirlenmesi,
- Verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenerek tanımlanması,
- Bulguların yorumlanması.

Araştırmadan elde edilen veriler, içerik analizinin aşamaları doğrultusunda analiz edilmiştir. İlk olarak veriler, araştırmacılar tarafından ayrı ayrı okunmuştur. Verilerin kodlanması aşamasında, verilerin araştırmacılara genel fikir verebilmesine yönelik tüm görüşme dökümleri okunarak, ses kayıtları tekrar edilerek dinlenmiştir. Akabinde, araştırmacılar tarafından görüşme verilerinden kodlamalar yapılmıştır. Yapılan kodlamalar sınıflandırıldıktan sonra, bu kodları açıklayan temalar belirlenmiştir (Berg ve Lune, 2004). Daha sonra veriler belirlenen temalara göre düzenlenip, bulgular yorumlanarak ifade edilmeye çalışılmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmekle birlikte, kişisel bilgilerin gizli tutulacağı belirtilmiştir. Gizlilik ilkesi doğrultusunda katılımcıların isimleri yerine, kadın öğrenciler için “K-1, K-2...,” erkek öğrenciler için “E-1, E-2 ...” şeklinde kodlanmıştır. Çalışmada, katılımcıların görüşme formlarında verdikleri cevaplardan doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

Etik Kurallara Uygunluk

Bu çalışmada, araştırmacılar tarafından bilimsel ve etik kurallara uyularak çalışma hazırlanmıştır. Çalışma konusu ile ilgili diğer eserlerden yararlanılması durumunda ise atıf yapılmıştır. Araştırma, herhangi bir başka akademik dergiye gönderilmemiştir. Buna ilaveten, çalışmada veri toplama aracı olarak görüşme formlarının kullanılmasına yönelik olarak Balıkesir Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'nun 23.09.2021 tarih ve 52899066/302.08.01/42398 sayılı onayı ile “Etik Kurul İzni” alınmıştır. Etik kurul onayı ekte sunulmuştur.

BULGULAR

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Genel Olarak Değerlendirilmesine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan müzik öğretmeni adaylarına uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması derslerini genel olarak değerlendirmelerine ilişkin soru sorulmuştur. Katılımcıların bu soruya ilişkin verdikleri cevaplar Tablo 1’deki gibidir.

Tablo 1. Katılımcıların Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Dersini Genel Olarak Değerlendirmelerine İlişkin Dağılımı

Tema	Kod	f	%	Katılımcı görüşlerinden örnekler
Olumlu görüşler	Dijital araçların kullanımının artması	3	30	“Öncelikle dikkat ettiğim şey aslında olumlu yönlerinden bir tanesi, internet ortamını verimli kullanabildiğimiz sürece, müzik dersleri için konuşayım, youtube gibi sitelerde, dinleme etkinlikleri gibi durumlar, etkinlikler aslında gayet faydalı. Onun dışında söyleyebileceğim bir şey yok. Aslında güzel bir deneyim oldu eğitim ufku adına diyebilirim” (E-2).
Olumsuz görüşler	Sınıf hâkimiyetinin azalması	3	30	“Bence yüz yüze eğitime göre daha yetersiz buluyorum. Çünkü gerçek sınıf ortamı olmadığı için eksik hissediyoruz. Sınıf hâkimiyeti nasıl sağlanır, öğrenciyle nasıl bir ortak bir alan oluşturulur, bu konuda deneyim kazanamadığımızı düşünüyorum” (K-2). “Olumsuz yanları performans göstereceğimiz derslerde sıkıntılar yaşadım. Bununla birlikte, internet ortamındaki olanaksızlıklar söz konusu. Uzaktan eğitim, yüz yüze dersler gibi olmuyor. Dolayısı ile yapılması gereken etkinlikleri online derse göre tasarlamak icap ediyor” (E-2).
	Öğrenci öğretmen iletişiminin zayıflaması	4	40	“Genel olarak dönemin verimli geçtiğini söyleyebilirim ama tabii herhangi bir okulda gidip yüz yüze staj yapamadığım için eğer gitseydim çok daha verimli olabilirdi diye düşünüyorum. Öğrencilerle veya gözetmen

		hocamla yüz yüze dersler olabilseydi bu benim için daha faydalı olurdu diye tahmin ediyorum. Zaten, uzaktan eğitimde derslerin öğrenciler tarafından pek ciddiye alınmadığı aşikâr. Onlar da ciddiye almadığı için dersler pek ciddiyet içinde geçmiyor. Geçse de 1-2 öğrenci derslerde oluyor. Zaten 2 stajyer öğretmen bir de staj öğretmenimizle birlikte 3 öğretmen oluyoruz derste. 2 öğrenci oluyor. 2 öğrenciye üç öğretmen ders anlatıyoruz” (E-1).
Toplam	10	100

Tablo 1’de katılımcıların ifadelerine bakıldığında, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması dersini genel olarak değerlendirmeleriyle ilgili farklı görüşler olduğu görülmektedir. Olumlu görüş olarak; dijital araçların kullanımının artması (f=3); olumsuz görüş olarak sırasıyla sınıf hâkimiyetinin azalması (f=3) ve öğrenci-öğretmen iletişiminin zayıflaması (f=4) görüşleri ele alınmaktadır. Bu durumda öğrencilerin çoğunun bu sürece ilişkin görüşlerinin daha çok olumsuz yönde olduğu anlaşılmaktadır.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğrenci Katılımı Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan müzik öğretmenleri adaylarına uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması derslerini öğrenci katılımı açısından değerlendirilmesine ilişkin soru sorulmuştur. Katılımcıların bu soruya ilişkin verdikleri cevaplar Tablo 2’deki gibidir.

Tablo 2. Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin Öğrenci Katılımı Açısından Değerlendirilmesi

Tema	Kod	f	%	Katılımcı görüşlerinden örnekler
Derslere katılım yüksek	Öğrenci ilgisi	6	60	“Derslerde katılım gayet güzeldi. Başka arkadaşarımdan da duyduğum kadarıyla bizim okulumuzdaki derslerin etkili bir şekilde işlendiğini söyleyebilirim. Bizim anlattığımız derslerde tabi ki önceki haftalardaki konuları da bağdaştırarak anlattığımız için mesela bu hafta ben anlattım,

				benim verdiğim bir örneği diğer hafta başka bir arkadaşımız özet şeklinde geçtiğinde bir soru sorduğunda öğrenciler bunlara cevap verebiliyorlardı, Çocuklar verdiğim örnekleri gerçekten anlamış bir şekilde derslerine devam ediyorlardı. Daha sonra öğrenciler konuyu yaşama da ilişkilendirebiliyorlar. Bazı deyimler var mesela, bu deyimlerin anlamlarını çocuklara aktararak bilgi ve teori boyutunda çocuklar gayet güzel bir şekilde dersleri anladıklarını düşünüyorum. Ama uygulama boyutunda etkinliklerde biraz aksaklık oluyor tabii” (E-4).
Katılım düşük	Öğrencilerin derste pasif kalması/konuşmaması	4	40	“Bizim girdiğimiz sınıflarda öğrenci katılma durumu öğrenciye bağlıydı yani zorunluluk yoktu. Az bir katılma vardı. Mesela bir sınıftan derslere 2-3 kişinin girdiği oldu, 10 kişinin girdiği de oldu ama yani stajyer öğretmenlerimiz daha çoğunlukta idi mesela 4 kişi birden giriyorduk bazen. 4 stajyer, 1 de kendi hocamız olmak üzere 5 öğretmene 2 öğrenci düşüyordu. İki kere de hiç öğrenci gelmediği oldu, bekledik baya bir gelmediler. Öğrenciler derse katılım konusunda sessiz kalıyorlar. Biz isim vererek “hadi Ali sen söyle”, “Mustafa sen söyle” bu şekilde biraz biz zorluyoruz. Çok nadir bazı sınıflarda seçmeli olarak seçen öğrenciler katılımında bulunuyor onun dışındakileri biz biraz derse katılımları adına zorluyoruz. Cevap aldığımız da oluyor, cevap vermeyenler de oluyor” (K-2).
Toplam		10	100	

Tablo 2’de katılımcıların ifadelerine bakıldığında, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması derslerini öğrenci katılımı açısından değerlendirmesiyle ilgili farklı görüşler olduğu görülmektedir. Öğrenci ilgisi sebebiyle katılımın yüksek olduğu görüşü (f=6) olarak belirtilirken; katılımın düşük olmasının sebebi olarak ise öğrencilerin derste pasif kalması/konuşmaması (f=4) olduğu belirtilmektedir. Buna göre, öğretmen adaylarının yarıdan fazlasının öğrencilerin derse katılımlarını yüksek olarak değerlendirdikleri anlaşılmaktadır.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Dersinin İşleniş Yönünden Değerlendirilmesine Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan müzik öğretmenleri adaylarına öğretmenlik uygulaması derslerini derslerin işleniş yönünden değerlendirilmesine ilişkin soru sorulmuştur. Katılımcıların bu soruya ilişkin verdikleri cevaplar Tablo 3'teki gibidir.

Tablo 3. Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Dersinin İşleniş Yönünden Değerlendirilmesi

Tema	Kod	f	%	Katılımcı görüşlerinden örnekler
Olumlu	Öğrenci üzerindeki duyuşsal etkileri	3	30	“Öğrenmek isteyen öğrenci gerçekten öğrenebiliyor hem de anlamayan öğrenciye bile gerçekten ulaşabiliyorsunuz. Ben kendime göre dersten önce birkaç altyapı belirledim mesela. Hani A şekli tutmazsa B şekli diye kendime bir plan yaptım. Konuyu anlamayan öğrenci olduğunda, belki o yoldan anlamadı başka bir yoldan denedim ve kesinlikle anlatabildiğimi düşünüyorum. Tabi ki yüz yüze eğitimde de bu şekilde olabilir ama online eğitimde de bir kopma falan yaşanmadığı sürece öğrenciyle doğru iletişim kurabildiğinizde anlatabiliyorsunuz anlamadıkları yerler hakkında ve sorunlarına çözüm de bulabiliyorsunuz. Bu şekilde derslerin aslında işlenebilir olduğunu düşünüyorum” (E-7).
Dijital	İnternet bağımlılığına yakınlaştırması	1	10	“Önceden bizim elimizden tablet, telefon ve bilgisayar alınırdı şimdi çocuklara dayatıyoruz hadi al tableti bilgisayarı otur dersinin başına diye. Aslında hem olumlu hem de olumsuz yanlarının olduğunu düşünüyorum. Çünkü çocukları kontrol edemiyoruz kesinlikle bilgisayarın ve tabletin başında. Dersi dinliyorlar mı dinledikleri dersten verim alıyorlar mı bunlar onlara ne kadar katkı sağlıyor orda ister istemez bir soru işareti aklınıza takılıyor. Ancak, günümüz şartlarında insanlar artık birbirinden uzaklaşmaya başladı biraz daha dijital platformlar ön

				plana çıktığı için aslında güzel bir şey olduğunu da belirtmek isterim” (K-1).
Uzaktan eğitim	Uzaktan eğitim sürecinde kazanılan deneyim	5	50	“Gerçekten öğrenmek isteyen öğrenci öğrenmektedir bence. Çünkü slayt kullandık, yine kendi bildiğimiz ne varsa aktarmaya çalıştık ama birebir yüz yüze eğitimin yerini asla tutmaz, tutmamıştır diye düşünüyorum. Keşke, daha fazla katkısı olabilseydi ama şöyle bir katkı sağladı yani böyle bir durum yine olursa ki teknolojik olarak ilerliyoruz, buna doğru gidiyoruz diyor bilim insanları yani uzaktan olacak, dijital olarak işleyeceğiz dersleri. Aslında bize bir yönden tecrübe kazandırdı diyebilirim. Bunun dışında yine hocalarımızla teknolojik araç-gereç kullanarak hiç bu şekilde ders anlatmamıştık. Sınıfta hep yüz yüze, sınıf ortamında dersler anlatmıştık. Dijital ortamlarda ders anlatmamıza bu sürecin katkısı oldu” (K-2).
Sistemsel sıkıntı	Öğrenci tarafından suistimal	1	10	“Öğrencilerin, %90-95’i internet imkânına sahip, hatta daha yüksek bile olabilir oran. İnternetim yoktu diyor mesela öğrenci. Çünkü böyle bir hakkı var interneti yok derse girmiyor. Öğrencilerde bu durumu çok güzel kullanıyor” (E-6).
Toplam		10	100	

Tablo 3’te katılımcıların ifadelerine bakıldığında farklı görüşler olduğu görülmektedir. Öğrenciler üzerinde olumlu duyuşsal etkileri olduğunu düşünenler (f=3)’dür. Dijital araçların kullanımının yaygınlaşmasının internet bağımlılığına yatkınlığına sebep olabileceğini düşünenler (f=1); uzaktan eğitim deneyimi edindiğini belirtenler (f=5)’dir. Sistemsel sorunlar konusunda ise öğrenci tarafından suistimal edildiğini (f=1) düşünmektedir. Buna göre, öğretmen adaylarının derslerin işleyişi açısından yaşadıkları deneyimlerin, çalıştıkları öğrenci grubuna göre farklılıklar gösterdiği anlaşılmaktadır.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Mesleki Katkıları Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan müzik öğretmenleri adaylarına uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması dersinin ilerideki mesleki yaşantılarına katkılarının değerlendirilmesine ilişkin soru sorulmuştur. Katılımcıların bu soruya ilişkin verdikleri cevaplar Tablo 4'teki gibidir.

Tablo 4. Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Mesleki Açısından Değerlendirilmesi

Tema	Kod	f	%	Katılımcı görüşlerinden örnekler
Tecrübe	Mesleki Deneyim	5	50	“Öncelikle dikkat ettiğim şey aslında olumlu yönlerinden bir tanesi, internet ortamını verimli kullanabildiğimiz sürece müzik dersleri için youtube gibi sitelerde, dinleme etkinlikleri gibi durumlar, etkinlikler aslında gayet faydalı olmaktadır. Olumsuz yanları da performans göstereceğimiz derslerde yaşanıyor. Bununla birlikte, internet ortamındaki olanaksızlıklar da söz konusu. Yüz yüze ders gibi olmuyor tabii ki. İşte o etkinlikleri online derse göre tasarlamak icap ediyor. Aslında, uzaktan eğitim süreci güzel bir deneyim oldu. Hem de kendimizi derslere katabildiklerimiz adına görebilmemiz önemli bir fırsattı” (K-1).
Online eğitim	Teknolojik araçların derslerde kullanımı	2	20	“Gerçek sınıf ortamı olsa çok daha iyi olurdu ama yine olabileceğinin en iyisi oldu aslında. Bu sefer de şöyle oldu. Dijital ortamda nasıl ders işlenir, slayt nasıl kullanılır, teknolojik açıdan biraz daha bilgi sahibi olduk, tecrübe kazandık. Böyle koşullarda derste nasıl davranırız, nasıl dersi anlatırız gibi tecrübe oldu diye düşünüyorum” (K-2).
Görüş yok	Katkısı yok	1	10	“Derslerde sanki kendi kendimize konuşuyormuş gibi hissediyoruz genel olarak. Ben başarılı bulmuyorum, hiçbir faydası olduğunu da düşünmüyorum. Katılım sıkıntısı var. Lise öğrencilerinde katılım zorunluluğu yok çünkü. İnterneti olmadığı için böyle bir zorunluluk yok. Bunun için derslere katılım

				düşük oluyor. Katılım olmayınca otomatikman dersteki verimlilik azalıyor. Çünkü 1-2 kişi geliyor, bakıyor kimse yok, onlar da dersten çıkıyorlar. Hatta ben geçen gün ders anlattım, derse hiç kimse gelmedi hocalarım sanki öğrenciymiş gibi falan dinlediler, bunun bana katkısı ne? Hiçbir katkısı yok bence” (E-6).
Yaşanan sorunlar	İletişimsizlik	2	100	“Öğrencilerle birebir iletişimde olamıyoruz. Mesela, ileride mesleğe atandığımızda öğrenciyle göz teması iletişim kurmak çok önemli. Bu ortamda öyle bir katkı pek sağlanamıyor ama yine de üstümüzdeki heyecanı atmış olduğumuzu düşünüyorum. En azından, müfredatla ilgili daha önceden bir çalışmamız olmuş oldu. Dersi anlatmadan önce, bir gün önceden slayt hazırlama, müzik dinletisi etkinliği gibi onlarla ilgili bir ön çalışmamız oluyor. En azından bu konularla ilgili bir tecrübemiz oldu bu açıdan iyi. Ama tabii öğrenciyle yüz yüze gelemediğimiz için iletişim problemi yaşayabiliriz ileriki zamanlarda dediğim gibi. Genel olarak sıkıntı öğretmen-öğrenci arasındaki iletişim kopukluğu idi” (E-3).
Toplam		10	100	

Tablo 4’te katılımcıların ifadelerine bakıldığında, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması derslerinin ilerideki mesleki yaşantılarına katkıları açısından tecrübe, mesleki deneyime katkısı olduğunu düşünenler (f=5) görülmektedir. On-line eğitim sırasında teknolojik araçların derste kullanımının yaygınlaşmasının katkı sağladığını düşünenler (f=2)’dir. Sorunlar konusunda iletişim kurma konusundaki sıkıntı yaşayanlar (f=2) iken; bu sürecin kendisine katkı sağlamadığı konusunda görüş belirten ise (f=1)’dir. Bu durumda öğretmen adaylarının çoğunluğunun yaşanan sorunlara rağmen ilerideki mesleki yaşantılarına dair önemli bir tecrübe edindikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Sıkıntılar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan müzik öğretmenleri adaylarına süreç içerisinde yaşadıkları sıkıntılar ve çözüm önerilerine ilişkin soru sorulmuştur. Katılımcıların bu soruya ilişkin verdikleri cevaplar Tablo 5'teki gibidir.

Tablo 5. Uzaktan Eğitim Sürecinde Müzik Öğretmeni Adaylarının Yaşadıkları Sıkıntılar ve Çözüm Önerileri

Tema	Kod	f	%	Katılımcı görüşlerinden örnekler
Eğitim Sistemi	Uzaktan eğitim sisteminin temellerinin sağlanması	1	10	“Bence bu sıkıntıları aşabilmek için önce bir karar verilmeli ne yapılacağına ilişkin. Karma eğitimle devam edilecekse ona göre bir yol çizilmeli, uzaktan eğitim bitecekse ona göre bir yol çizilmeli. Hastalık hâlâ üst seviyede. Yani süreç iyi yönetilirse, karma eğitim çok iyi bir potansiyel vaat ediyor bence. Ancak, bunun belli başlı gereklilikleri var. Özellikle, öğretmenlerin ve öğrencilerin belirli bir standarda getirilmesi gerekiyor. Sözelimi, maddi olarak her öğrencinin evinde aynı ekipman olması gerekiyor ki uzaktan eğitimden herkes fayda sağlayabilsin. Benim açımdan bakılırsa, keyfi olarak öğrenciler derslere katılmıyorlar diyebilirim ama ekonomik olarak da zor bir süreçten geçiyor insanlar. Çok insan işinden oldu mesela. Birçok insan teknolojik cihazların fiyatının artmasından dolayı bu cihazlara ulaşamaz hale geldi. Durum böyle olunca ister istemez bu konuda yorum yapmak zorlaşıyor” (E-1).
Altyapı	Dijital araç ve internet	7	70	“Genel olarak internet ağında çok kopukluk oluyor. Normalde, 8. sınıflar yüz yüze eğitime geçtiler sonra yine uzaktan eğitime geçildi. Sonrasında da, ister istemez EBA da bir çökme söz konusu oldu. Bu durumun giderilmesi gerektiğini düşünüyorum. Onun haricinde

				düzeltilmesi gereken şeyler illa ki var. Mesela, sistemde müziğe yönelik daha fazla kaynak eklenebilir. EBA'nın içerisine girip baktığımızda evet birçok şey var. Mesela tarihle ilgili çok güzel etkinlikler yapılıyor ve çok güzel videolar, kısa filmler gösteriliyor. Bunlar, öğrencilerin derse dikkatlerini çekerek, derse katılımlarının artmasına olanak sağlıyor” (K-1).
Öğrenci katılımı	Katılımın zorunlu tutulması	2	20	“Öğrencilerin derse katılımları zorunlu olsa idi. Bence olması gereken çözüm bu olmalı. Çünkü öğrenci oradan ses vermiyor, açık ama ses vermiyor mesela mikrofonum bozuk diyor. Bununla ilgili olarak ailesiyle iletişime geçilebilir. Bizim hocamız öyle yaptı mesela hani cevap vermediğinizi ailenize bildireceğim dediği zaman birden mikrofonu açıyordu öğrenci. Dediğim gibi, derslere katılım zorunlu tutulabilir. O zaman, derslere katılırlar. Biraz ailenin de etkisiyle, aile yönlendirilebilir. Çünkü bunu öğretmenin tek başına yapması çok zor. Belki derslere katılmayan öğrencilere yönelik tablet dağıtılabılır” (E-2).
Toplam		10	100	

Tablo 5’te katılımcıların ifadelerine bakıldığında bu süreç boyunca yaşadıkları sorunlara ilişkin farklı çözüm önerileri sundukları görülmektedir. Eğitim sistemi konusunda uzaktan eğitim sisteminin temellerinin sağlamlaştırılması gerektiğini düşünenler (f=1)’dir. Altyapı konusunda dijital araç ve internet konusunda farklı olumlu/olumsuz görüş belirtenler (f=7)’dir. Diğer bir çözüm önerisi ise, öğrenci katılımı konusunda katılımın zorunlu tutulması gerektiğini düşünenler (f=2) olduğu görülmektedir. Bu durumda, öğretmen adayları uzaktan eğitimde en sık yaşanan sorunların altyapı sorunları ve teknik sıkıntılar olduğunu, bunun dışında uzaktan eğitimin temellerinin sağlamlaştırılması gerektiğini ve derse katılımın zorunlu tutulması gerektiğini belirtmişlerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Uzun yıllardır eğitim sistemlerinin bir parçası olan uzaktan eğitim; pandemi sürecinde acil bir şekilde tüm eğitim basamaklarında zorunlu olarak uygulanmaya başlamıştır. Uygulama sürecinde yaşanan pek çok soruna karşın, tüm katılımcılar için bazı önemli kazanımları olduğu da açıktır. Bu araştırmada; müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmen açısından, diğer derslerde ise öğrenci açısından deneyimlediği bu süreçte edindikleri öğretmenlik uygulaması kazanımlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada öğrencilerden ilk olarak yaşadıkları uzaktan öğretmenlik uygulaması deneyimini genel olarak değerlendirmeleri istenmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu bu süreci olumsuz olarak değerlendirse de 3 öğrenci olumlu yönlerine değinmiştir. Öğrenciler bu süreçte yaşadıkları olumlu deneyimleri “dijital araçların kullanımının artması” kategorisinde değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin lisans öğrenimleri süresince çok fazla üzerinde durulmayan ya da ilgi duymadıkları, alanlarına ilişkin dijital platformda bulunan uygulamaları tanıma ve derslerde kullanma şansı yakaladıkları görülmektedir. Benzer şekilde Kırtak Ad (2020), çalışmasında öğretmen adaylarının özellikle ödev yapma sürecinde çeşitli programları kullanmada başarı sağladıklarını belirlemiştir. Altan (2021)’in çalışmasında öğretmen adayları bu süreçte dijital ortamlarda daha çeşitli materyaller hazırlayabildiklerini, dijital materyal hazırlamada deneyim ve beceri kazandıklarını ve bunun önemli bir kolaylık olduğunu belirtmişlerdir. Onbaşılı ve Şeker (2021) öğretmen adaylarının bu süreçte teknolojiyi kullanım becerilerinin geliştiğini ve Web 2.0 araçları gibi uygulamaları kullanmaya başladıklarını ortaya koymuşlardır. Biasutti ve diğerleri (2021)’ne göre, günümüzün Web 2.0 araçları, müzik eğitimi için uzaktan öğrenme tekniklerinin gelişmesine önemli ölçüde destek sağlamıştır.

Öğrencilerin “olumsuz” olarak nitelendirdikleri durumlar ise “Sınıf hâkimiyetinin azalması” ve “Öğrenci-öğretmen iletişiminin zayıflaması” kategorilerinde bulunmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde, bu durumun birçok çalışmanın sonuçlarıyla tutarlı olduğu görülmektedir. Akıncı ve Tunç (2021) uzaktan eğitimde yüz

yüze iletişim ve etkileşimin kısıtlı olmasının dersleri anlama konusunda da sıkıntılara yol açtığını belirtmişlerdir. Çiloğlu ve Çevik-Kılıç (2021b), müzik öğretmenleri, pandemi sürecinde derslerin uzaktan eğitimle yapılıyor olmasından kaynaklı öğrencilerle iletişimsizlik sebebiyle dersin işleyişi sürecinde sorunlar yaşadıklarına değinmişlerdir. Güven ve Uçar (2021)'ın çalışmasında öğretmen adayları uzaktan öğretmenlik uygulamaları sürecinde iletişimsizlikten kaynaklanan problemlere dikkat çekmişlerdir. Altan (2021), öğretmen adaylarının öğrencilerle istedik düzeyde iletişim ve etkileşim gerçekleştiremediklerini ve sosyal etkileşimden mahrum kaldıklarını belirtmiştir. Yılmaz ve diğerleri (2021)'nin çalışmasında öğretmen adayları uzaktan eğitim sürecinde karşılıklı iletişimin yetersizliğine değinmişlerdir. Yurdakal ve Susar-Kırmızı (2021) da iletişim ve etkileşim yetersizliğinin uzaktan eğitimin dezavantajları arasında olduğunu belirtmişlerdir. Altan (2021) öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusunda zorluklar yaşadığını belirtmiştir. Hacıömeroğlu ve Elmalı-Erdem (2021)'in çalışmasında öğretmen adaylarının uzaktan eğitimde olumsuz bir durum olarak iletişimin zor olduğundan bahsetmişlerdir. Karakuş ve Karacaloğlu (2021)'nin çalışmasında uzaktan eğitim sürecinin bireyleri kişilerarası iletişimden uzaklaştırdığı tespit edilmiştir. Onbaşılı ve Şeker (2021) öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasında iletişim sorunları yaşandığını ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusunda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bayındır (2021)'in çalışmasında öğretmen adayları, bu süreçte sınıf yönetimine hâkim olamadıklarını, öğretmen-öğrenci iletişimi konusunda tecrübe kazanamadıklarını belirtmektedirler. Çolak ve Efeoğlu (2021)'nda elde edilen bulgulara göre, öğretmen adayları okulda çocuklarla buluşamadıkları için çocuklarla olan gerçekçi etkileşimleri sınırlı düzeyde kalmıştır ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusunda endişeli oldukları tespit edilmiştir. Eti ve Karaduman (2020), uzaktan eğitim sürecinin öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerini çoğunlukla olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bunun nedenini ise, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasını gerçek sınıf ortamında ve öğrencilerle etkileşim kurarak gerçekleştirememiş olmaları olarak ele almaktadırlar.

Araştırmanın diğer bir alt probleminde, öğretmen adaylarından bu süreci öğrenci katılımı açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcıların çoğu, derslere katılımın yüksek olduğunu belirtmişler ve bunun nedenini öğrencilerin derse olan ilgileri ile açıklamışlardır. Bu durum, müzik derslerine katılan öğretmen adaylarının öğrencilerin ilgisini çekmeye yardımcı olacak etkinlikler ya da uygulamalar kullanmış olmaları ile açıklanabilir. Uzaktan eğitim sürecinde on-line olarak işlenen diğer derslerden sıkılan öğrencilere müzik derslerinin daha ilginç ve eğlenceli geldiği düşünülebilir. Katılımın düşük olduğunu belirten öğretmen adayları ise bunun nedenini öğrencilerin derste pasif kalması olarak açıklamışlardır. Altınok (2021) çalışmasında, internet bağlantı sorunları olmadığı sürece öğrencilerin derse katılımlarının rahat olduğunu belirtmiştir. Güven ve Uçar (2021)'in çalışmasında ise, öğretmen adayları sürecin başında derslere katılımlarının daha fazlayken, daha sonra katılımın düştüğünü belirtmişlerdir. Arıcı (2021), Türkçe öğretmen adayları ile gerçekleştirdiği çalışmasında, öğretmen adayları öğrencilerin derse katılmadığını belirtmişlerdir. Derse katılan ve ödev yapan öğrencilerin ise çoğunlukla başarılı öğrenciler olduklarını belirtmiştir. Çolak ve Efeoğlu (2021) çocukların etkin katılım göstermediğini, bununla birlikte, derste söz alırken arkadaşlarını görmedikleri için kendilerini daha rahat hissettikleri ve daha sık söz aldıklarını belirtmişlerdir. İnal ve diğerleri (2021), pandemi döneminde EBA canlı ders portalı üzerinden gerçekleştirilen müzik derslerini öğretmen görüşleri açısından değerlendirdikleri çalışmalarında derse katılımın genellikle düşük düzeyde olduğunu; öğrencilerin derse yüksek katılım göstermesinin ağırlıklı olarak öğretmen çabalarıyla gerçekleştiğini; düşük katılımın ise dijital kaynaklara yönelik yetersizliklerden kaynaklandığını belirlemişlerdir. Demir ve Özdaş (2020)'in çalışmasında öğretmenler öğrenci motivasyonunun düşük olması, öğrencilerin derslere ilgisiz olması, derslerden soğumaları, evde eğitim görmek istememeleri, velilerin teknolojiyi kullanma eksiklikleri ve öğrencinin platform üzerinden iletişim kuramaması gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Araştırmacılar bu sorunların kabul edilebilir olduğunu, çünkü öğretmenler gibi öğrencilerin de bu sürece hazırlıksız yakalandıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların bu süreci derslerin işlenişi yönünden değerlendirmeleri istendiğinde ise farklı görüşler ortaya çıkmaktadır. Bu süreçte uzaktan eğitime yönelik pek çok yöntemden ve araç gereçlerden yararlandıklarını belirten öğretmen adayları, bu koşullar altında da, öğrenmeye açık olan öğrencilerin bir şeyler öğrenebildiklerini düşünmektedirler. İnternet bağlantısı ya da sistemsel arızalar gibi sorunlar yaşanmadığı sürece, derslerin öğrenmeye açık öğrenciler ile son derece verimli işlendiği belirtilmektedir. Ancak, internete bağlanma ya da erişim gibi sistemsel sorunların bazı öğrenciler tarafından suistimal edildiği ve bu sürecin öğrencileri internet bağımlılığına yakınlattığı da belirtilen görüşler arasındadır. Altan (2021)'in çalışmasında, uygulama öğretmenlerinin görüşlerine göre, uzaktan eğitim uygulamalarının belirli bir altyapıya ve sisteme ihtiyacı vardır. Karakuş, Karakuş ve Çevik Kılıç (2021) çalışmalarında, özellikle altyapı eksikliğinden kaynaklı olarak müzik eğitiminin uzaktan eğitim ile yapılmaya uygun olmadığını tespit etmişlerdir. Arıcı (2021) çalışmasının sonucunda altyapı eksikliklerinin giderilmesinin önem taşıdığını belirtmiştir. Onbaşılı ve Şeker (2021)'in çalışmasında sınıf öğretmeni adayları tarafından öğrencilerin derse isteyerek katıldıkları, uzaktan eğitime ilişkin sınıf kurallarına uydukları ve soru sorma konusunda aktif oldukları ifade edilmiştir.

Öğrencilerden bu süreci ileriki meslek yaşantılarına katkıları açısından değerlendirmeleri istendiğinde, katılımcıların yarısı bu sürecin mesleki deneyimlerine katkısı olabilecek bazı tecrübeler içerdiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bir kısmı özellikle teknolojik araçların derslerde kullanımını önemli bir katkı olarak belirtirken, bir öğrenci yaşanan iletişim sorunlarından bahsetmiştir. Bir öğrenci ise, mesleki gelişimine hiçbir katkısı olmadığını düşünmektedir. Bu durumda, çalışmaya katılan müzik öğretmeni adaylarının çoğunluğunun bu süreci verimli ve ileriki meslek yaşantılarına katkı sağlayabilecek şekilde geçirdikleri anlaşılmaktadır. Günün şartlarına göre değişen koşullara hazırlıklı olmanın, öğretmen adayları için önemli bir kazanım olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin dijital eğitim sistemine olumlu yönde katkı vermeleri uzaktan eğitim açısından çok önemlidir (Ülger, 2021). Altan (2021)'in çalışmasında da uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının bu süreçten kazançla

çıktıklarına inanmaktadır. Onbaşılı ve Şeker (2021), bu dönemde mezun olan öğrencilerin öğretmenlik uygulamasını bu şekilde tamamlamalarının etkilerinin önümüzdeki yıllarda anlaşılacağını belirtmektedirler. Bu durumun meslek yaşantıları için deneyim eksikliğine neden olabileceğini belirtmişler ve bunun telafisi için pandemi döneminde mezun olup atanan öğretmenlere okula ve öğrencilere uyum sağlayabilmeleri için farklı eğitimler ve kurslar düzenlenmesini önermişlerdir. Bayındır (2021) ise, uzaktan eğitim alan öğretmen adaylarının nitelikli bir eğitim alıp almadıklarının incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Çolak ve Efeoğlu (2021) sınıf yönetimi ya da sosyal etkileşim gibi uzaktan eğitimin yetersiz olduğu noktaların mesleğe hazırlanma önünde bir engel olduğu ve mesleki yeterliliklerini engelleyebileceğini belirtmişlerdir. Eti ve Karaduman (2020) farklı bölümlerden öğretmen adaylarının katıldığı çalışmalarında, öğretmenlik uygulamalarının uzaktan eğitim ile yapılmasının mesleki yeterliliklerini çoğunlukla olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Buna rağmen, pandemi sürecinde göreve başlamaya ilişkin olumlu düşüncelere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Güven ve Uçar (2021), öğretmenlik uygulamasının uzaktan eğitim ile sürdürülmesinin tecrübe açısından eksiklik yaratacağını belirtmektedirler. Karatepe, Küçükgençay ve Peker (2020), öğretmen adaylarının gelecekte çevrim içi uzaktan eğitim verme konusunda isteksiz oldukları, kendilerini bu konuda yeterli görmedikleri ve çevrim içi derslerin eğitimin geleceği olduğuna inanmadıkları anlaşılmaktadır. Johnson ve Lamothe (2018), çevrim içi öğretim için esneklik, uyarlanabilirlik ve etkili iletişim gibi belirli temel beceriler gerektiğinden, çevrim içi eğitim veren eğitimciler için daha fazla mesleki gelişim fırsatı olması gerektiği sonucuna varmışlardır (Johnson ve Lamothe (2018)'den aktaran, Daugvilaite, 2021).

Araştırmanın bir diğer bulgusu da bu süreçte yaşanan sıkıntılar ve çözüm önerilerine yöneliktir. Bu konuda öğrencilerin çoğu internet bağlantı sorunları, derse bağlanabilecek araç-gereç sorunları ve derslerde kullanılacak dijital araçların yetersizliği konusuna değinmişlerdir. Çiloğlu ve Çevik-Kılıç (2021a), uzaktan eğitim sürecinde müzik derslerine öğretmenin müdahale edememesi konusunda teknik

sorunların yaşandığı, derslerde seslerin net anlaşılamadığı, ders konularına yönelik ek öğretim videolarının eklenilmesinin gerekliliği ve internet altyapısının yetersizliği üzerinde durmaktadırlar. Derse devam konusunda yaşanan sıkıntılar ve uzaktan eğitimin temellerinin sağlamlaştırılması da üzerinde durulan konular arasındadır. Bu durumda, öğretmen adaylarına göre, uzaktan eğitimin verimli bir şekilde yürütülebilmesi için öncelikle internet bağlantı sorunlarının hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından giderilmiş olması gerekmektedir. Öğretmen adaylarının bir diğer önerisi ise, öncelikle EBA olmak üzere müzik dersine ilişkin dijital içeriklerin zenginleştirilmesi gerektiğidir. Ayrıca derse katılımın zorunlu olmasının da uzaktan eğitimde verimi arttıracak katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Benzer şekilde Akıncı ve Tunç (2021) da uzaktan eğitim sürecinde teknolojik altyapı sorunlarına değinmişlerdir. Onbaşılı ve Şeker (2021), özellikle uygulamalı derslerde daha fazla teknoloji entegrasyonundan yararlanılmasının gerektiğini belirtmişlerdir. Güven ve Uçar (2021)'ın çalışmasında öğretmen adayları öğrencilerin bu süreçte derse girmeme konusunda özgürlüklerinin arttığını ve az katılımlı derslerin verimi düşürdüğünü belirtmişlerdir.

Sonuç olarak; uzaktan öğretmenlik uygulamaları müzik öğretmeni adayları için gerçek sınıf ortamını yaşamaktan, öğrencilerle yüz yüze iletişim kurmaktan, sınıf yönetimi ve disiplini konularını deneyimlemekten mahrum oldukları bir süreç olmuştur. Özellikle, yaşanan internet bağlantı sorunları ve öğrencilerin derse katılım sorunları derslerden verim alınmasının önünde en büyük engeller olmuştur. Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen, uzaktan eğitimi öğretmen açısından deneyimleyebildikleri, farklı dijital araçlar ve içerikler geliştirerek ileriki meslek yaşantılarında hem yüz yüze hem de çevrim içi derslerde kullanabilecekleri tecrübelerine sahip oldukları bir süreçtir.

Uzaktan eğitim uygulamaları pandemi döneminde ortaya çıkmış ve ilk kez denenmiş uygulamalar değildir. Pandemi öncesinde de çok farklı alan ve yaş gruplarında farklı koşullarda uygulanmaya devam eden bir sistemdir. Buna rağmen, önceki yıllarda öğretmen adaylarının eğitiminde bu konunun üstünde çok fazla durulmamış ve öğretim programlarında uzaktan eğitime yönelik dersler yer almamıştır. Pandemi ile birlikte yaşanan süreç, öğretmen adaylarının eğitiminde uzaktan eğitim uygulamalarına yer

verilmesi ve bu alanda da deneyim kazanma fırsatı verilmesinin önemini ortaya çıkartmıştır. Gelecek yıllarda yeniden gelişebilecek pandemi şartları ya da uzaktan eğitimin sağladığı zaman ve mekân tasarrufu gibi kolaylıklar, öğretmen adaylarını uzaktan eğitim uygulamalarını kullanmak durumunda bırakabilir. Bu nedenle Eğitim Fakültelerinde bu konunun üzerinde önemle durulması gerekmektedir. Müzik öğretmenliği özelinde ise, müzik öğretmeni adaylarına dijital içerik üretme, üretilmiş içeriklere ulaşma, sağlıklı ses elde etmesini sağlayacak araç gereçleri (mikrofon, kulaklık, ses sistemleri vb.) tanıma ve kullanma becerisi kazandırma üzerine eğitim verilmelidir. Bunun yanı sıra öğretmen adayları, çevrim içi derslerin nasıl daha verimli işlenebileceği, çevrim içi işlenecek bir ders planının nasıl yapılacağı konularında bilgi sahibi olmalıdır. Öğrencilerin de aktif olabileceği, zengin içerikli uygulamaları tanımalı ve dijital becerileri arttırılmalıdır. Bu eğitimleri almamış müzik öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler ile bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.

Uzaktan öğrenme ile öğrenci ve öğretmen bir şekilde buluşturulup bilgi akışı sağlansa da ölçme ve değerlendirme kısmı hâlâ büyük bir sorun olarak durmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde sadece eğitimin sunumu değil, aynı zamanda öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme de öncelikli olarak ele alınmalıdır (Can, 2020). Öğretmen adayları çevrim içi öğretim ortamlarında adil ve sağlıklı değerlendirme yapabilme konusunda bilgilendirilmelidir. Öğrencilerin kaygılarını giderici, motivasyonlarını arttırıcı önlemler alınmalı, velilerle iletişimin önemi hakkında bilgilendirilmelidir.

Uzaktan eğitim, salgın döneminde eğitimin kesintiye uğramaması adına önemli bir fırsat sunmuş olsa da altyapı sorunları ve teknolojik araçlara ulaşım konusunda eksiklikler giderilmediği sürece fırsat eşitsizliğine dönüşmektedir. Şüphesiz ki, tüm katılımcılara kesintisiz internet, teknolojik araçlara ulaşım, verimli bir ders ortamı ve adil bir değerlendirme sistemi sunulduğu takdirde, uzaktan eğitim yüz yüze eğitimi destekleyici bir yöntem olarak eğitim sistemlerinde yer almaya devam edecektir.

KAYNAKLAR

- Akıncı, M. ve Tunç, M. P. (2021). Uzaktan eğitim uygulamalarında matematik öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ekev Akademi Dergisi*, 85, 359-376. <http://www.ekevakademi.org/Makaleler/> adresinden erişilmiştir.
- Akmeşe, P. P. ve Kayhan, N. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgınında özel eğitimde öğretmenlik uygulaması dersi ve öğretmen deneyimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 73-104. DOI: 10.29299/kefad.813169
- Altan, B. A. (2021). Uzaktan eğitimde yeni serüven: Çevrimiçi öğretmenlik uygulamaları. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 753-766. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1895930>.
- Altınok, V. (2021). Salgın dönemi ve sonrası eğitim-öğretim sürecine ilişkin görüşler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(2), 707-732. <https://doi.org/10.37217/tebd.916238>
- Arıcı, B. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlerinin uzaktan (Eba, Zoom, Meet vb.) programlar üzerinden yaptıkları canlı derslere ilişkin görüşleri. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 13(49), 238-246. DOI: <http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041>
- Aslan, M. ve Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162. doi: 10.16986/HUJE.2017030313
- Aydın, F. ve Akgün, Ö. E. (2014). Eğitim fakültesi BÖTE son sınıf öğrencilerinin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde karşılaştıkları sorunlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 1-14. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/115885>
- Bay, D. N., Şeker, P. T. ve Alisinanoğlu, F. (2020). Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-20. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/952428>
- Bayındır, N. (2021). Adayların uzaktan öğretmenlik uygulamalarına ilişkin değerlendirmeleri. *ESTÜDAM Eğitim Dergisi*, 6(1), 1-11. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1558606>
- Berg, B. L., & Lune, H. (2004). *Qualitative research methods for the social sciences* (Vol. 5). Boston, MA: Pearson.
- Biasutti, M., Philippe, R. A. & Schiavio, A. (2021). Assessing teachers' perspectives on giving music lessons remotely during the covid-19 lock down period. *Musicae Scientiae, First Published Online, March, 8*.

- Bolat, M. ve Akıncı, M. Ş. (2020). *Müzik alanındaki öğretim elemanlarının covid-19 süreçlerine ilişkin görüşleri*. Sözel bildiri, II. Uluslararası 29 Ekim Bilimsel Araştırmalar Sempozyumu. 29-31 Ekim 2020, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Calderon-Garrido, D. & Gustems-Carnicer, J. (2021). Adaptations of music education in primary and secondary school due to covid-19: The experience in Spain. *Music Education Research*, 23(2), 139-150. <https://doi.org/10.1080/14613808.2021.1902488>.
- Can, E. (2020). Coronavirus (covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1179832>
- Canbolat, C. (2014). *Grafik ve görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cengiz, C. (2021). Öğretmen adaylarının bakış açısıyla öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 48-62. DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.165>
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 155-172. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/260277>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çiloğlu, S. ve Çevik-Kılıç, D. B. (2021a). *Uzaktan eğitim sürecinde bilim ve sanat merkezlerinde (bilsem) sanat (müzik) alanında öğrenim görmekte olan öğrencilerin müzik dersinde yaşadıkları sıkıntılar*, Gece Kitaplığı, Basım Sayısı:1, ISBN:978-625-8002-31-7.
- Çiloğlu, S. ve Çevik-Kılıç, D. B. (2021b). *Pandemi sürecinde uzaktan yürütülen müzik dersine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri*, Gece Kitaplığı, Editör: Prof. Dr. Şehriban Koca, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şaban Akül, Basım sayısı:1, ISBN:978-625-7793-87-2.
- Çolak, F. G. ve Efeoğlu, G. (2021). Yeni normalleşme sürecinde öğretmenlik uygulaması dersine yönelik ihtiyaç analizi: Swbot analizi örneği. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(27), 176-197. 10.29228/kesit.51140
- Daugvilaite, D. (2021). Exploring perceptions and experiences of students, parents and teachers on their online instrumental lessons. *Music Education Research*, 23(2), 179-193. <https://doi.org/10.1080/14613808.2021.1898576>

- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1), 273-292. DOI: 10.37669/milliegitim.775620
- Demir, Ö. ve Çamlı, Ö. (2011). Öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okullarında karşılaşılan sorunların sınıf ve okul öncesi öğretmenliği öğrenci görüşleri çerçevesinde incelenmesi: Nitel bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 117-139. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/153433>
- Denizhan, T. (2021). *Okul öncesi öğretmenlik uygulaması dersi sürecinde uygulama öğretim elemanı yeterliliklerinin belirlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (1998). *Collecting and interpreting qualitative materials*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Durak, G., Çankaya, S. ve İzmirli, S. (2020). Covid-19 pandemi döneminde Türkiye'deki üniversitelerin uzaktan eğitim sistemlerinin incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi EFMED*, 14(1), 787-809. Doi: 10.17522/balikesirnef.743080
- Düzgün, S. ve Sulak, S. E. (2020). Öğretmen adaylarının covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim*, 49(1), 619-633. DOI: 10.37669/milliegitim.787874.
- Eti, İ. ve Karaduman, B. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1), 635-656. DOI: 10.37669/milliegitim.787238.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education (8th ed.)*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu (Çev. Edt.). Ankara:Anı Yayıncılık.
- Gül, G. (2021). Teachers' views on music education practices in secondary education in distance education during the covid-19 pandemic process. *Journal of Education in Black Sea Region*, 6(2), 95-111. Doi: <https://doi.org/10.31578/jebs.v6i2.235>.
- Gün, E. (2021). The opinions of the preservice music teachers regarding the teaching of orchestra and chamber music courses during distance education process. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 16(3), 1088-1096. <https://doi.org/10.18844/cjes.v16i3.5827>.
- Güven, S. ve Uçar, M. (2021). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri. *Journal of Awareness*, 3, 165-183. DOI: <https://doi.org/10.26809/joa.6.3.08>.
- Hacıömeroğlu, G. ve Elmalı-Erdem, Ö. (2021). Öğretmen adaylarının uzaktan öğrenmeye yönelik tutum, öz yeterlik ve öğrenme ortamı algıları: Bir karma

- yöntem çalışması. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 5(2), 65-87. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1694629>
- İnal, İ., Sakarya, G. ve Zahal, O. (2021). Covid-19 pandemi döneminde EBA platformunda gerçekleştirilen müzik derslerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eurasian Journal of Music and Dance*, 18, 232-253. DOI: 10.31722/ejmd.960092.
- Karakuş, N. ve Karacaoğlu, M. Ö. (2021). Uzaktan eğitime yakından bakış: Bir metafor çalışması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 10, 44-62. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2024482>
- Karakuş, Z., Karakuş, O. ve Çevik-Kılıç, D. B. (2021). *Uzaktan eğitim sürecinde özel müzik kurslarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik derslerinde teknolojiyi kullanma durumları*, Gece Kitaplığı, Basım Sayısı: 1, ISBN:978-625-8449-92-1.
- Karatepe, F., Küçükgençay, N. ve Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274. <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1868>.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/206441>
- Kırtak Ad, V. N. (2020). Fizik öğretmen adaylarının uzaktan eğitime dair görüşleri. *Eğitim ve Teknoloji*, 2(2), 78-90. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1252463>
- Küçük, D. P. (2020). Covid-19 salgını sürecinde müzik öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 47, 19-40. <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.44497>.
- Meriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (1. baskı). S. Turan, Çev.), Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Onbaşılı, Ü. İ. ve Şeker, B. S. (2021). Distance education in the covid-19 pandemic period: Opinions of primary preservice teachers about teaching practice course. *Journal of Educational Tecnology & Online Learning*, 4(4), 726-744. <http://doi.org/10.31681/jetol.1016098>.
- Ömür, Ö ve Sonsel, Ö. B. (2021). Covid-19 and digital literacy: Assessing pre-service music teachers' views on piano lessons provided in emegency remote teaching. *International Journal of Education & Literacy Studies*, 9(3), 117-126. <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.9n.3p.117>.
- Öztürk, H., Kırıcı, A. ve Turan, L. (2021) Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim neye benziyor? Öğretmen adaylarının algıları. *Studies in Educational Research and*

- Development*, 5(2), 85-110. <http://serd.artvin.edu.tr/en/download/article-file/2069834>
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev.Edt.). (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Sarıkaya, M. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin görüşleri. *GSED*, 27(46), 92-100. <https://doi.org/10.35247/ataunigsed.835720>.
- Seyhan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri ve görüşleri. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 65-93. <https://doi.org/10.51948/auad.910385>.
- Tanşu, A. ve Bektaş, O. (2020). Fen bilimleri öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasından kazandıkları tecrübelerle ilişkin görüşleri. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 5(2), 1-16. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1151851>
- Taşkıran, A. (2017). Dijital çağda yükseköğretim. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 96-109. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/402573>
- Tokenan, B. Ö. (2013). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri ile mesleki benlik algısı ve tutum arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *NWSA Fine Arts*, 8(1), 142-152. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/186515>
- Tonga, F. E. ve Erden, F. T. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 20-37. DOI: 10.33308/26674874.2021351228.
- Türküresin, H. E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1), 597-618. DOI: 10.37669/milliegitim.787509
- Uysal, M. ve Karagöz, A. E. (2021). Aday öğretmenlerin covid-19 pandemi sürecinde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin tutumlarının incelenmesi: Atatürk öğretmen akademisi örneği. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(4), 1274-1290. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1872740>
- Ülger, K. (2021). Uzaktan eğitim modelinde karşılaşılan sorunlar-fırsatlar ve çözüm önerileri. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 7(1), 393-412. <https://orcid.org/0000-0001-7435-175X>.
- Variş, Y. A. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi üzerine görüşleri. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, 33, 177-191. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1724>
- Yıldırım Yakar, Z., Uzun, E. ve Tekerek, B. (2021). Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Kahramanmaraş Sütçü*

İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(1), 220-245.

DOI:10.33437/ksusbd.655590

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, H., Sakarya, G., Gayretli, Ş. ve Zahal, O. (2021). Covid-19 ve çevrimiçi müzik eğitimi: Okul öncesi öğretmen adaylarının görüşleri üzerine nitel bir çalışma.

Journal of Qualitative Research in Education, 28, 283-299. doi:

10.14689/enad.28.12

Yurdakal, İ. H. ve Susar Kırmızı, F. (2021). Covid-19 salgını sürecinde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitime ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(2), 290-302. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.449>.

ORCID

Deniz Beste Çevik KILIÇ: <http://orcid.org/0000-0001-6529-2604>

Elif GÜVEN: <http://orcid.org/0000-0001-7699-9904>

SUMMARY

Introduction

Due to the coronavirus pandemic, which affected the whole world and impacted people's lives in many areas starting March 2020, it became impossible for both teachers and students to be physically together for health reasons. Therefore, in this process, distance education has become the sole option for millions of teachers and students in a very short time as a necessity.

As in other fields, teaching practicum is quite important to train qualified future teachers in music education. 4th-grade students in Music Education Programs were subject to experience distance education both as students and teachers in their last years of education. That is why it is important to gather the opinions of these students about the process. In this context, this study aimed to answer the question "How are the music teacher candidates' evaluations regarding the teaching practicum lessons in the distance education process?"

In this context, answers were sought for the following questions:

- 1. Can you generally evaluate teaching practicum lessons in distance education?*
- 2. Evaluate the teaching practicum lessons in the distance education process in terms of student attendance.*
- 3. Evaluate the teaching practicum lessons in the distance education process in terms of lesson structures.*
- 4. Evaluate the teaching practicum lessons in the distance education process in terms of their contributions to your future professional life.*
- 5. What were the problems that you experienced in this process? What are your recommendations for the solution, if any?*

Method

The research was designed to fit the qualitative research model. The research group involved 10 students (7 women and 3 men) in total, who studied in the 4th grade in a Music Education Program of a state university. In the creation of the research group, criterion sampling as one of the sampling methods was preferred. The content analysis method was used to analyze the data gathered with open-ended questions. Initially, the data were read separately by the researchers. In the coding phase, all interview transcriptions were read and voice recordings were listened to again to provide the researchers with a generalized idea. Following this, the coding was done based on the interview data by the researchers. After classifying the codes, the themes representing these codes were determined (Berg et al., 2004). Next, the data were organized under the themes, and the findings were interpreted to be addressed.

Result and Recommendations

In the research, teacher candidates were initially asked to evaluate their teaching practicum experiences generally. Although the majority of the participants evaluated the process negatively,

three teacher candidates mentioned positive aspects. The participants evaluated their positive experiences in the process in the category of “increased use of digital tools”. The situations that the participants described as “negative” were in the categories of “decreased classroom control” and “weakening of student-teacher communication”. In another sub-problem of the research, teacher candidates were asked to evaluate the process in terms of student attendance. The majority of the participants stated that the attendance levels were high, explaining this with the interest of the students in the lesson. This outcome can be explained by teacher candidates’ use of activities or applications that could attract the attention of the students. Regarding the participants’ evaluation of the process in terms of the structure of the lessons, differing views were given. Stating that they exploited many methods and tools concerning distance education, teacher candidates thought that students that were open to learning could learn some things under such circumstances. As long as problems with the internet connection or system failures were avoided, lessons were quite efficient with the students who were open to learning. Concerning the pre-service teachers’ evaluations of the process in terms of their future professional lives, half of the participants stated that this process involved certain experiences that might contribute to their professional experiences. While some pre-service teachers especially referred to using technological tools in the lessons as an important contribution, one student addressed the experienced communication problems. Additionally, another student thought that the process did not contribute to their professional lives. In this case, the majority of the music pre-service teachers experienced the lessons in a way that they had an efficient process that could contribute to their future professional lives. Another finding of the research is related to the problems experienced in the process and recommendations for solutions. Regarding this, the majority of the students addressed the internet connection problems, problems related to the tools that could be connected to the lesson, and the inadequacy of the digital tools to be used in the lessons.

Pandemic conditions that might reoccur in the future or the conveniences of distance education such as saving time and space might enforce teacher candidates to use distance education applications. Therefore, this subject should be underlined in the faculties of education. In music education, specifically, music pre-service teachers should be educated on creating digital content, accessing the prepared content, gaining the ability to recognize and use the tools (microphone, headphones, sound systems, etc.) that enable them to obtain good sounds. Apart from that, teacher candidates should have knowledge about how online lessons can be conducted efficiently and online lesson plans should be prepared. They should be able to identify applications with rich content in which students can be active and their digital competencies must be increased. Music teachers that have not received this education must be informed through in-service professional training programs.

Evrak Tarih ve Sayısı: 28.09.2021-E.72456

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı :E-19928322-302.08.01-72456
Konu :Etik Kurul Onayı

28.09.2021

NECATİBEY EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 22.06.2021 tarihli ve 52899066/302.08.01/42398 sayılı yazı.

Fakülteniz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Elif GÜVEN'in Prof. Dr. Deniz Beste ÇEVİK KILIÇ ile birlikte hazırladığı "Müzik Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Değerlendirmeleri" isimli çalışmalarının alan araştırmasını (Veri Toplama) yapabilmeleri ve Bilimsel Hakemli dergilerde yayımlanabilmesi için etik kurul onay belgesi isteği ile ilgili Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonu 23.09.2021 tarihli ve 2021/04 sayılı toplantısında alınan karar gereği düzenlenen onay belgesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet NARLI
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :B8F5R64838 Pin Kodu :53372

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/balikseir-universitesi-obyx>

Adres:Balıkesir Üniversitesi Rektörlüğü Çağış Yerleşkesi 10145 Balıkesir

Telefon:2666121400 Faks:2666121412

Web:<http://www.balikseir.edu.tr>

Kep Adresi:balikseirunivresitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Necla Öztürk

Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

